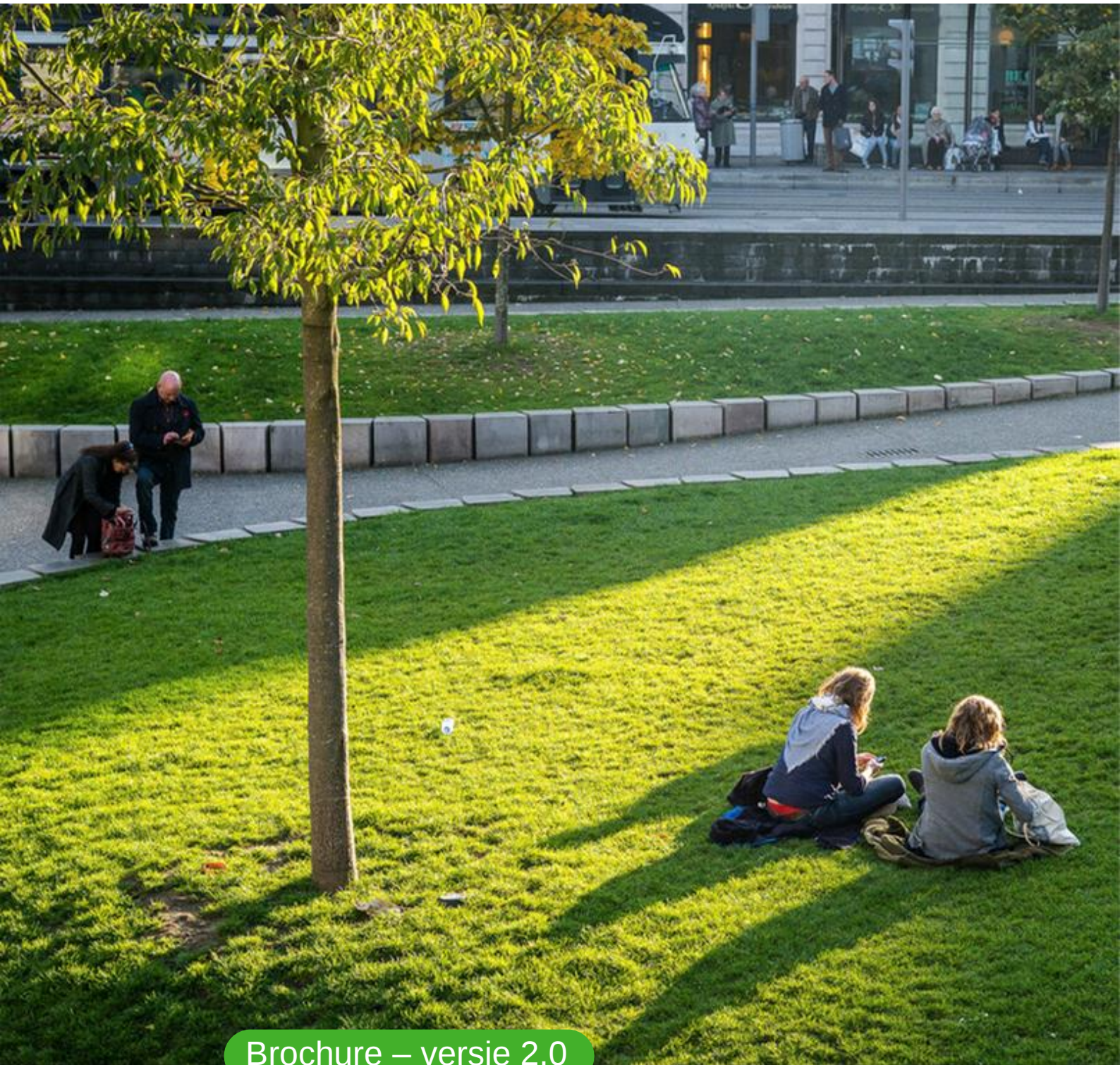

Brochure – versie 2.0

Stagebeleid woonzorgcentra

Tips voor de begeleiding van stagiairs
verpleegkundigen

vvsg

Inleiding

We weten uit onderzoek dat een geslaagde stage, waarbij studenten¹ volwaardig opgenomen worden in het team, vaak een goede voorspeller is voor de finale sector van tewerkstelling van deze student.

Daarom bracht de VVSG in het schooljaar 2023 - 2024 scholen die de opleiding basisverpleegkundige (HBO5) aanbieden en de publieke WZC in hun buurt samen. Op deze digitale overlegmomenten beluisterden we wederzijdse bevindingen en verwachtingen van de scholen en de publieke WZC. Deze brochure is de weerslag van deze overlegmomenten en heeft als doel bij te dragen aan een nóg betere samenwerking.

De focus van de brochure ligt op de publieke WZC: Wat kan je als WZC doen om een fijne stageplaats te zijn? Een doordacht stagebeleid bevordert niet alleen de groei en ontwikkeling van studenten, maar draagt bij aan een fijne werksfeer, én geeft vorm aan de samenwerking van morgen. Studenten kunnen vaak zelf kiezen in welke sector ze hun (volgende) stage doen. Elke stageperiode geeft je de kans om je als aantrekkelijke werkgever te positioneren.

¹ In wat volgt worden de woorden 'student' en 'stagiair' door elkaar gebruikt. Beide doelen op de student tijdens zijn of haar stage.

Inhoud

1. Een goede voorbereiding	4
Officieuze afspraken	4
Inhoudelijk afstemmen school – student - WZC	4
Praktisch afstemmen school – student - WZC	5
Bij meerdere studenten	6
2. Kennismaking	6
3. Tijdens de stage	6
De juiste mentor	6
Open en eerlijke communicatie	7
Voldoende uitdaging	7
Verantwoordelijkheid op maat	8
Leer-tijd	8
Toegang tot bewonersgegevens	9
4. Na de stage	9
Feedback aan de student	9
Feedback aan het WZC	9
Feedback aan de school	9
Afsluitend gesprek met de student	10
5. Voorbeelddocumenten	10
Infobrochure (job)student Menen	10
Onthaalfiche (job)student Menen	10
Eindevaluatie (job)student Menen	10
Stappenplan deontologische code in de openbare woonzorg	10
Meer info en bronnen.....	11
Dank.....	11
Over VVSG	11

1. Een goede voorbereiding

Men zegt niet voor niets 'Goed begonnen is half gewonnen'. Wees duidelijk en geef informatie over wat jullie van de student verwachten, bijvoorbeeld zoals Zorg Menen via een onthaalbrochure voor studenten of zoals de 'Bij ons op stage'- pagina van Zorgbedrijf Rivierenland.

Maak een checklijstje voor die zaken die bij de start en stop van een stage dienen te gebeuren². Het biedt meteen wat structuur en zorgt ervoor dat alles gebeurt, zonder de student bij de eerste kennismaking te overladen met informatie.

Geef studenten het rechtstreeks telefoonnummer van de afdeling waar ze tewerkgesteld worden. Zo kunnen ze verwittigen als het hen om de één of andere reden niet lukt om op het afgesproken uur te starten.

Voorzie een meldpunt voor problemen en geef de student duidelijke uitleg over de meldprocedure en heldere richtlijnen met welke problemen/klachten of bezorgdheden ze bij wie terecht kunnen. Melden is heel spannend voor studenten, dus probeer de drempel hiervoor zo laag mogelijk te leggen, vb. door deze informatie standaard aan de student te bezorgen.

Officieuze afspraken

Vergeet niet om ook 'officieuze' zaken te bespreken, hetzij mondeling, hetzij in de onthaalbrochure. Denk hierbij aan de cultuur in huis: Hoeveel structuur zit er in een dag voor de bewoner? Kan er van de vaste planning afgeweken worden? Moet dit bij iemand afgetoetst worden? Beschrijf daarnaast ook hoe jullie professioneel gedrag zien, en wanneer er sprake is van het overschrijden van professionele grenzen. Een deontologische code kan een grote hulp zijn in het expliciteren van verwachtingen, zowel naar studenten als naar medewerkers toe.

Sommige scholen geven een aantal uren vrijstelling/verwerkingstijd om bijvoorbeeld een gesprek met de stagebegeleiding voor te bereiden. Bespreek op voorhand hoe jullie dit zien: bereidt de student dit voor in het verpleegbureau (handig om bewonersdossiers in te kijken). Hoe maak je aan collega's duidelijk dat de student niet gestoord mag worden? Het kan helpen om geen werkkledij aan te hebben; zodat het duidelijk is dat de student niet aan het werken is.

Inhoudelijk afstemmen school – student - WZC

Toets af met welke intenties de student en de school naar de stage kijken. De theorie op schooldagen hangt immers samen met stages. Indien een student zijn/haar competenties niet bereikt op school kan dit misschien wel op stage. Zorg dat het helder is op welke vlakken de student zich wenst te ontwikkelen en stem het takenpakket hierop af. Volg maw.

² In titel 5. Voorbeelddocumenten vind je alvast de onthaalfiche voor studenten van Zorg Menen.

als WZC de stagedoelen mee op. Let er wel op dat deze doelen de puur fysieke basiszorg overstijgen. Verpleegkundige zijn is zoveel meer!

Goed overleg geeft de student goesting om bij jullie te beginnen. Volgende vragen kunnen daarbij helpen:

- Wat wil je leren?
- Heb je bewust voor de organisatie/afdeling/leefgroep gekozen?
- Welke doelstellingen heb je?
- Waar streven we naar met deze stage?
- Wat zou je willen ondernemen?
- Wat moet zeker aan bod komen?
- Hoe maken wij van jouw stage een succes?

Bespreek ook hoe jullie zullen bepalen of die doelen bereikt zijn. Hoe verloopt maw. de evaluatie van de student (wat, wanneer, door wie, hoe, ...)?

Woonzorgcentra zijn niet alleen zorgcentra; het wonen en leven is minstens even belangrijk. Laat studenten kennismaken met het wonen en leven; en de medewerkers die hierbij betrokken zijn. Formuleer verwachtingen rond dit wonen en leven als doelstellingen, zodat de rol van de student in deze duidelijk is.

Bepaal en benoem verschillen tussen een stage in het eerste en het derde jaar, zodat voor de studenten en de school duidelijk is dat een stage in het 3^e jaar geen herhaling is van een stage in het eerste jaar, maar helemaal andere taken en verantwoordelijkheden bevat.

Praktisch afstemmen school – student - WZC

Bespreek op voorhand ook praktische zaken, zoals de het aantal uren dat de student kan ingezet worden, mogelijkheid tot het eten van een (betaalbare) warme maaltijd of de kans om te overnachten na een late of voor een vroege shift. Zeker in eerder afgelegene WZC kan deze mogelijkheid de doorslag geven in de keuze van de stagiair voor de stageplaats. Extra voordeel is dat de student zo ook voeling krijgt met het wonen en leven op de afdeling.

Plan overleg met de stagebegeleider op voorhand structureel in. Zo vinden jullie elkaar ook als er wrevel rond iets ontstaat of als er slecht nieuws gebracht moet worden. Scholen verwachten dat je kort op de bal speelt, en snel iets laat weten als er bezorgdheden zijn rond (het functioneren van) een student.

De school streeft naar zoveel mogelijk dezelfde stagebegeleider per stageplek, zorg dat je de nodige gegevens van dit aanspreekpunt hebt. Maak met de school afspraken wie je kan bereiken als er zich grote problemen voordoen in de samenwerking buiten de kantooruren. Een nood-email van de school kan nuttig zijn.

Nodig de stagebegeleiders uit om aanwezig te zijn op de werkvloer, zo kan je kort op de bal spelen. De Vlaamse Vereniging van Studenten raadt 1u/week aan³. Gebruik deze momenten om, indien nodig, werkpunten voor de student aan te halen. Nodig leerkrachten en studenten van de school uit om het WZC te bezoeken (vb. jaarlijks).

³ [Standpunt Stages in de Zorgsector \(vvs.ac\)](#)

Bij meerdere studenten

Zorg voor een goede verdeling van studenten over het WZC (volgens begeleiding, welke taken kunnen waar aangeleerd worden, let op met meerdere studenten op dezelfde afdeling, ...).

Bekijk of je de studenten periodiek kan samenbrengen. Voor hen is het immers zeer zinvol om te kunnen uitwisselen, en indien nodig ventileren. Je kan bijvoorbeeld de studenten een van de pauzes apart laten nemen van het vast personeel, zodat ze ervaringen kunnen uitwisselen. Eventueel kan je hiervoor begeleiding voorzien door een niet-beoordelende (stage)coach.

2. Kennismaking

Op stage gaan is voor studenten een grote stap. Zie de student als een nieuwe medewerker en zorg voor een warm welkom tijdens de eerste dag. Voorzie tijd voor kennismaking, een rondleiding en licht de visie van het huis toe. Studenten die overtuigd zijn van jullie visie, gaan die ook mee uitdragen naar bewoners, familie en derden. Ze zijn, net als medewerkers, ambassadeurs voor je organisatie.

De eerste dag is vaak bepalend of studenten al dan niet afhaken. Vermijd daarom dat studenten kennismaken met je WZC op een heel druk moment. Geef hen op voorhand een rondleiding of laat de eerste stagedag wat later, op een rustig moment, beginnen. “Er direct in gesmeten worden” is een afhaker van formaat.

Laat eerstejaarsstudenten kennismaken met verschillende disciplines binnen het WZC. Denk bijvoorbeeld aan de kwaliteitscoördinator voor de toelichting rond missie/visie, de sociale dienst voor meer informatie rond de opname van de bewoner of een toelichting van de kinesitherapeut rond heffen en tillen op de werkvloer. Uiteraard dient dit niet allemaal tijdens de eerste kennismaking te gebeuren, maar kan dit ook ingepland worden.

3. Tijdens de stage

De juiste mentor

Stagebegeleiding gaat niet alleen over het aanleren van kennis en kunde; de mentor fungeert ook als klankbord voor hun bezorgdheden, zoals privé-werkbalans en uitdagingen waar jonge mensen mee geconfronteerd worden. Stagebegeleiding helpt om studerende jongeren te vormen tot werkende volwassenen.

Het is de taak van de mentor om, op basis van de besproken stagedoelen, mee aan te voelen wat de stagiair nodig heeft, en kansen te creëren. Ook de hoofdverpleegkundige kan hier een rol in opnemen.

De mentor is een voorbeeld voor de student. Het is fijn als hij of zij de fierheid voor het beroep en de sector kan uitdragen. Wees als organisatie ook fier op je mentoren, en erken

ze voldoende voor hun functie. Geef de mentor genoeg tijd/ruimte om de mentor-taak naar behoren in te vullen. Via het vormingsfonds van Diverscity kunnen medewerkers gratis een mentorenopleiding volgen. WZC Terlinde trakteert hun mentoren met een uitgebreid etentje. Daarnaast voorzien ze een werkgroep meters die enkele keren per jaar samenkomt om verbeterpunten te bespreken. Mentoren die dit wensen, worden er ingezet voor rondleidingen van bijvoorbeeld jobstudenten.

In grotere organisaties kan het zinvol zijn om de mentoren een (h)erkenningsteken te geven, zodat de studenten ze makkelijk kunnen aanspreken.

Studenten in hun eerste jaar kunnen gerust een zorgkundige als mede-mentor hebben. Het doel van de stage is echter om studenten te leren wat de job als (basis)verpleegkundige inhoudt. Naast een zorgkundige is het daarom essentieel dat ook een verpleegkundige de student (deels) onder zijn of haar hoede neemt. Studenten in hun 2e en 3e jaar basisverpleegkunde worden best opgevolgd door een verpleegkundige.

Indien de student omwille van organisatorische redenen niet met de mentor kan meelopen, zorg dan voor een schriftelijk verslag en mondelinge toelichting van de medewerker die deze rol op zich nam.

Open en eerlijke communicatie

Wees open en eerlijk in de communicatie naar studenten. Speel kort op de bal en wacht niet tot een formeel evaluatiemoment om bij te sturen. Evalueer mondeling en/of schriftelijk, en zorg dat de student met je feedback aan de slag kan.

Schets een positief realistisch beeld van de ouderenzorg. Wat is er zo leuk aan de ouderenzorg? Wat is anders dan werken in de ziekenhuizen of de thuisverpleging? Benadruk het mooie werken voor ouderen en de dankbaarheid van hen en van de families. Toon naast de zorg ook de woon- en leefcontext die binnen de ouderenzorg zo essentieel is.

‘Waarom krijgt die bewoner een inspuiting?’ ‘Waarom doe je steunkousen aan?’ ‘Waarom krijgt iemand een zoutarm dieet?’ Laat de student kritisch nadenken waarom bepaalde zaken al dan niet gedaan worden. Laat hen ook verwoorden hoe ze dit leren op school vs. hoe ze dit nu zien in de praktijk, dit kan al eens verschillen.

Voldoende uitdaging

Een student komt niet alleen om basisvaardigheden te oefenen, maar moet voorbereid worden op andere aspecten in de zorg voor ouderen. Geef verpleegkunde-studenten de kans om relevante interventies in te oefenen in praktijk. Laat ook eerstejaars kennismaken met de diversiteit en diepgang van een job in het woonzorgcentrum. Betrek studenten bij overdrachtsmomenten, bewonersbesprekingen, (moeilijke) gesprekken met familie (afhankelijk van niveau student) vb rond financiële afspraken die moeilijk nageleefd worden, contact met arts, opnamegesprekken, multidisciplinair gesprek, palliatieve werkgroep, ... Gun hen de kans om met bewoners in gesprek te gaan rond wat voor hen nodig en zinvol is.

Geef studenten ook op de rustige momenten voldoende handvaten. Vb. rond het wonen en leven aspect van de bewoner. Laat hen met bewoners een spelletje spelen, gesprek voeren, wandelen,... zodat men ook kennis maakt met dit aspect in de woonzorgcentra.

Ook al zijn er op een dag heel wat taken die dienen uitgevoerd te worden, zorg voor ruimte voor leuke momenten en vier kleine (en grote) succesjes. Dit komt niet enkel je stagiairs, maar ook je vaste medewerkers ten goede!

Verantwoordelijkheid op maat

Spreek af met de school welke verantwoordelijkheden/verwachtingen bij welke module horen. Ook bij studenten die reeds werkervaring hebben in andere sectoren (vb. zij-instroom) doseer je best de verantwoordelijkheden volgens de reeds aangeleerde modules. Wil de student graag oefenen in meer verantwoordelijkheid en kan hij of zij dit aan? Ga dan in gesprek met de student en de stagebegeleider.

(Basis)verpleegkundigen zijn van bij de start van hun job vaak verantwoordelijk voor een grote groep bewoners. Het kan zinvol zijn om studenten, die binnenkort hun opleiding beëindigen en de arbeidsmarkt betreden, te laten kennis maken met de verantwoordelijkheid door hen te laten meelopen met de hoofdverpleegkundige. In toekomstige weekends of 's avonds zal hij of zij die taken wellicht moeten opnemen zodra die afgestudeerd is.

Sommige scholen nemen voor een bepaalde periode autonoom de dienstverlening van een afdeling of dienst over. Dat is voor ervaren laatstejaars studenten een mooie manier om de opstart naar het echte werk te maken. Ook hier zijn goede afspraken nodig, zoals rond de beschikbaarheid van de eigen medewerkers ter ondersteuning.

Leer-tijd

Een nieuwe handeling aanleren vraagt van een beginner veel meer tijd dan van iemand die al jaren geroutineerd is in het vak. Heb daar ook begrip voor.

Studenten hebben bij een stage vooral nood aan een veilige omgeving om te leren, waar er ruimte is om fouten te maken. Laat studenten nooit alleen op een afdeling of dienst. Dit zorgt voor stress en is een afhaker voor een job in de ouderenzorg.

Laat de student het verschil voelen tussen het werk van een zorgkundige en een (basis)verpleegkundige. Als studenten al zorgkundige zijn, is de verleiding groot om hen te laten "meedraaien". Dit is echter niet de finaliteit van hun stage. Geef studenten zicht op en ervaring met hun toekomstige rol als (basis)verpleegkundige. Immers, éénmaal afgestudeerd, is dit de job die ze dienen te kunnen.

Studenten denken typisch graag mee na over verbeterprojecten op de afdeling. Ook multipathologie en medicatie zijn thema's waar studenten op de werkvloer graag over bijleren. Volgen je medewerkers vorming? Bekijk dan of het haalbaar is om de student deze vorming te laten meevolgen.

Toegang tot bewonersgegevens

Verpleegkundigen dienen verpleegplannen op te maken en uit te voeren. Zorg dat ze de nodige bewonersgegevens krijgen om hierin te oefenen. Geef hen inzage in de elektronische gegevens, en voorzie een login voor het woonleefplan van de bewoners die ze volgen. Bespreek het correct omgaan met bewonersgegevens als deel van de stage.

Sommige WZC werken met 1 login voor 'student verpleegkundige' en 1 voor 'student zorgkundige'. Via deze login krijgt men beperkte rechten toegekend en moet men niet telkens nieuwe namen en paswoorden aanmaken. Een studentenlogin geeft collega's ook duidelijkheid dat een student iets noteerde.

4. Na de stage

Feedback aan de student

Wees betrokken bij de evaluatie. Gebruik de evaluatiedocumenten van de school of stel je eigen feedbackdocument voor aan de school. De student heeft rond de feedbackformulieren zelf een verantwoordelijkheid. Wees duidelijk wat je verwacht: zorgt de student voor de formulieren? De stagebegeleider? Bezorg jij ze? Wanneer?

Laat ruimte voor zelfreflectie van de student. Deze zelfreflectie kan je als WZC nalezen en aanvullen, zodat dit als input kan dienen voor de evaluatie door de school.

Feedback aan het WZC

Sta als woonzorgcentrum open voor feedback, dit is tenslotte een mooie leer-kans! Wat vond een student van deze afdeling of leefgroep? Wat is goed en wat kan beter? Hoe is deze stage ten opzichte van ander stages? Een voorbeeld van het evaluatieformulier van Zorg Menen vind je in hoofdstuk 5. Vraag na of de school aan de student vraagt om de stageplaats te evalueren. Zo ja is het zeer zinvol om deze feedback (vb gebundeld en geanonimiseerd) te ontvangen.

Weet dat studenten schrik kunnen hebben om eerlijk hun mening te zeggen, omdat ze vrezen dat dit kan invloed kan hebben op hun evaluatie. Je zou hieraan kunnen tegemoetkomen door een anoniem evaluatieformulier te voorzien, dat periodiek kan worden ingevuld (zodat het ook niet terug te linken is aan een individuele student). Ook kan je de evaluatie van het WZC vragen nadat de student zijn/haar evaluatie ontving.

Feedback aan de school

Als stageplaats zit je op de eerste rij om op te merken als stagiairs zaken hebben aangeleerd die haaks staan op praktijk. Kaart dit aan bij de school, bij de stagedocent of via het emailadres van de school.

Merk je dat de school minder sterk is in een bepaalde expertise, die jullie toevallig in huis hebben? Stel een van je medewerkers voor als gastdocent! In veel scholen zijn gastdocenten (vb. rond wondzorg, VZP, ...) uit de praktijk zeer welkom. Een fijne uitdaging voor de medewerker, en zeer zinvol voor de school en voor het WZC. Dit kan typisch tegen betaling, aan een gastdocententarief.

Afsluitend gesprek met de student

Voorzie na de stage een gesprek met de studenten. Dit kan individueel of in groep. Laat hen de stage evalueren, hebben ze tips voor jullie? Wat kunnen we beter doen om in de toekomst stages nog beter te laten verlopen? Een afsluitend gesprek is ook ideaal om je appreciatie voor de geleverde inspanningen uit te drukken.

5. Voorbeelddocumenten

[Infobrochure \(job\)student Menen](#)

[Onthaalfiche \(job\)student Menen](#)

[Eindevaluatie \(job\)student Menen](#)

[‘Bij ons op stage’- pagina](#) van Zorgbedrijf Rivierenland.

[Stappenplan deontologische code in de openbare woonzorg](#)

Meer info en bronnen

1. Webinar Nog voor de school uit is! Scholen en jongeren tijdig binden aan jouw organisatie
2. Webinar: Goed begonnen is... coachen op de werkvloer!
3. Mentorenopleiding
4. Gratis opleiding Diverscity voor lokale besturen
 - mentoren zorgberoepen
 - jobcoach
5. Charter Ik ga ervoor: Inspirerend en enthousiasmerend klinisch onderwijs en praktijkervaring in de ouderenzorg en de geestelijke gezondheidszorg
6. Standpunt Stages in de Zorgsector - Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS)
7. Charter Streefdoelen voor kwalitatieve stage & stagementorschap verpleegkunde in Limburgse woonzorgcentra
8. Betalende opleidingen
<https://www.thomasmore.be/vormingen/mentorenopleiding>

Dank

Met dank aan de HBO 5 scholen voor verpleegkunde in Antwerpen (Sint-Norbertus), Brugge (Vives en Zowe), Gent (IVV en Vesalius) Kortrijk (Rhizo-Vives), Lier (Kitos), Roeselare (ICDien), Turnhout (HIVSET) en samenwerkende scholen in de provincie Limburg: hogescholen UC Leuven – Limburg, CVO Qrios, HBO verpleegkunde Genk en Hast HBO5 verpleegkunde.

Met bijzondere dank voor de ondersteuning van dit initiatief door de Vlaams Zorg- en Welzijnsambassadeur Candice De Windt en Robbe Van Leemput van de Vlaamse Vereniging voor Studenten.

Over VVSG

Een uitgave van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
VVSG vzw • Bischoffsheimlaan 1-8 • 1000 Brussel
maart 2024

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw is het steunpunt, de belangenbehartiger en de beweging van het lokale bestuur. Alle 300 gemeenten en OCMW's in Vlaanderen zijn lid, naast welzijnsverenigingen, politiezones, hulpverleningszones en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De VVSG behartigt de belangen van de 218 woonzorgcentra in de publieke sector. Zij stellen meer dan 4.000 verpleegkundigen tewerk en daarnaast duizenden andere bekwame professionals in diverse beroepen.

VVSG

